

Övergreppen mot fackligt aktiva måste lyftas i EU:s förhandlingar med Turkiet

Kränkningar av mänskliga rättigheter i arbetslivet har ökat i Turkiet under det senaste året. Det framgår av den Internationella fackliga samorganisationens (IFS) årsrapport över kränkningar av fackliga rättigheter som presenteras idag. Därför är det viktigare än någonsin tidigare att Sverige kräver att EU lyfter frågan om fackliga villkor i medlemskapsförhandlingarna med Turkiet.

Under 2009 greps 61 fackligt aktiva i Turkiet. Flera av dem har hållits häktade under långa perioder innan åtal väckts och rättegångarna startat. Många har dömts till fängelsestraff, ofta anklagade för terrorism eller illegal organisering. Det gäller till exempel Onder Dogan, ordföranden för det turkiska lärarförbundet.

Ett fall som specifikt nämns i IFS-rapporten har svensk anknytning. Det handlar om företaget Menderes Tekstil som ligger i sydvästra Turkiet och är en viktig leverantör till IKEA. När de anställda vid företags fabriek bildade en fackklubb blev medlemmarna inkallade till företagsledningen och fick välja mellan att avsäga sig sina fackliga uppdrag och avsked. Nu behandlas fackets krav på erkännande och lönekomensation till sparkade medlemmar av domstol.

En annan grupp på den turkiska arbetsmarknaden som utsätts för växande repression är de offentliganställda. Enligt turkisk lag har de inte rätt att delta i kollektiva förhandlingar, utan enbart "konsultativa samtal". Förbundet för de offentliganställda, Kesk, utsätts för återkommande övergrepp. Den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna kritiserade nyligen turkiska myndigheter för att ha hindrat ett lokalt fack för offentliganställda, Yapi-Yol Sen, från att demonstrera för sin förhandlingsrätt.

Turkiet förhandlar om ett medlemskap i EU. Vi är positiva till det, men anser att EU måste använda förhandlingarna för att sätta ett betydligt starkare tryck på att Turkiet efterlever de mänskliga rättigheterna, inklusive de fackliga rättigheterna.

I IFS-rapporten om fackliga kränkningar granskas 140 länder. Översikten innehåller detaljerade uppgifter om trakasserier, hot, förföljelser, misshandel och mord. Uppgifterna är nedslående. Minst 101 fackligt aktiva mördades 2009, vilket är en ökning med 30 procent jämfört med året innan. Flest mördades i Colombia, Guatemala, Honduras, Mexiko och Bangladesh. Under 2009 greps också många fackliga företrädare i Irak, Honduras, Pakistan,

Sydkorea, Turkiet och Zimbabwe. Särskilt vanlig är repressionen i samband med strejker. I en rad länder slogs strejker ned med våld, däribland i Algeriet, Argentina och Vitryssland.

Men de mänskliga rättigheterna i arbetslivet kränks i alla delar av världen. IFS-rapporten riktar kritik mot att rätten för offentliganställda att genomföra kollektiva stridsåtgärder är inskränkta i Estland, Grekland, Tyskland och Ukraina. Om EU kunde rikta krav på Turkiet att efterleva de fackliga rättigheterna riktas indirekt också ett budskap till andra stater, även dem som redan är medlemmar i EU.

Morden, våldet och trakasserierna mot fackligt aktiva skapar mänskligt lidande. När anställda avskedas slås deras familjers ekonomi sönder. Men det finns en djupare orsak till varför kränkningarna är så upprörande. När fackliga företrädare utsätts för övergrepp skräms människor från att gå med i facket. Därmed undergrävs möjligheten för de anställda att försvara sina rättigheter, vilket i sin tur får negativa konsekvenser för hela samhället. I en rad länder har facket gått i bränslen för demokratisering.

Det är över 60 år sedan som FN-organet för arbetslivsfrågor ILO antog konventionerna om rätten att organisera sig fackligt (87) och rätten att bedriva kollektiva förhandlingar (98). Eftersom siffror visar att kränkningarna inte bara består, utan faktiskt ökar i länder som Turkiet, bör Sveriges regering kräva att frågan om de fackliga villkoren omedelbart lyfts in i förhandlingarna om EU-medlemskap med Turkiet.

Lise Bergh, generalsekreterare Amnesty i Sverige

Sture Nordh, ordförande TCO

Wanja Lundby-Wedin, ordförande LO och Europafacket EFS